

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SGK. /12

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2021/7286

Karar No. 2022/12164

Tarihi: 11/10/2022

●KAÇINILMAZLIK
●KALP KRİZİNİN KAÇINILMAZLIK OLARAK
KABUL EDİLMEMEYECEĞİ

ÖZETİ: Öte yandan kaçınılmazlık; hukuksal ve teknik anlamda; fennen önlenmesi mümkün bulunmayan başka bir anlatımla, işverence mevzuatın öngördüğü tüm önlemlerin alınmış olduğu koşullarda dahi önlenmesi mümkün bulunmayan durum ve sonuçları ifade eder. Olayın önlenemezliği hususunu açmak gerekirse; buradaki önlenemezlik olayla ilgili değildir. Önlenemezlik unsuru, tamamen davranış normu ve borca aykırılıkla ilgili olup alınabilecek tüm tedbirler alınmış olursa dahi bir davranış normunun veya sözleşmeden doğan bir borcun ihlalinin ifadesidir. Yani olay önlenemez olmasına rağmen bir davranış kuralına ya da sözleşmeden doğan borca aykırılık önlenebiliyorsa artık kaçınılmazlıktan söz etme imkanı yoktur.

Kalp krizi sonucu gerçekleşen iş kazalarında kaçınılmazlığın söz konusu olmayacağı dikkate alınarak işveren kusuru ile bünyesel faktör arasındaki dağılımın ne miktarda olduğunun tespiti gerekmektedir. Zira, kaçınılmazlıktan farklı olarak bünyesel faktörden davalı işverenin sorumlu tutulması mümkün değildir.

Tüm yukarıda açıklanan ilkeler ve yasa maddeleri doğrultusunda; somut olayda, yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında, her ne kadar mahkemece kalp krizi neticesinde ölüm sonucunun ortaya çıkmasında % 100 oranında kaçınılmazlığın etkili olduğu kabul edilmiş ise de bu görüşe katılmak

mümkün olmayıp, Mahkemece yapılacak iş; öncelikle hüküm altına alınacak tazminat miktarlarına etkisi bakımından, müteveffa sigortalının kaza öncesi ve kaza sonrası dönemlere ait, temin edilebilen tüm tıbbi belge ve raporları dosyaya celp edildikten sonra yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda işverenden davacının şahsi sicil dosyasının da tümü getirilerek, işverenin sigortalının periyodik sağlık muayenelerini yaptırıp yaptırmadığı, bu muayenelerde kalp rahatsızlığı ile ilgili bir bulguya rastlanıp rastlanmadığı, şahsi dosyada "kalp rahatsızlığı" nedeniyle alınmış bir istirahat raporunun bulunup bulunmadığı, ölüm olayından önceki tarihlerde sigortalının bünyesini zorlayacak bir çalışma yaptırılıp yaptırılmadığı, olay günü sigortalıyı iş yerinde rutin dışında bir gerginlik ve stres içine sokacak bir olayın cereyan edip etmediği araştırılmak, ayrıca, kalp krizinde, kişinin yaşının, beslenme şekli ve kültürünün, genetik özelliklerinin ve bünyevi yapısının, tütün bağımlılığı, alkol kullanımı, egzersiz durumunun, cinsiyetinin de faktör olduğu, sağlığının çeşitli faktörlerinin bir araya gelmesiyle bozulabileceği; ayrıca iş yerinde çalışma şartlarının kalp krizini tetikleyip tetiklemediği hususlarının kusurun ağırlığının değerlendirilmesinde dikkate alınacağı iş yeri hekimliği, iş gücü sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman olan bir kardiyoloğun da yer alacağı bilirkişi heyetinden iş kazası ile çalışma şekli arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığı, illiyet bulunuyorsa kalp krizinin oluşumunda işverenin kusurunun bulunup bulunmadığının saptandığı, kusuru mevcut ise kusurunun ağırlığını, kalp krizinde iş yeri koşullarının etkili olup olmadığını, sigortalının kendi bünyesinden kaynaklanan nedenlerin ne kadar etkili olduğunu ve tarafların iddia ve itiraz sebeplerinin değerlendirilmesini de kapsar şekilde tespit eden kusur raporu aldıktan sonra - dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler ile taraflar lehine oluşan usuli kazanılmış hakları da gözeterek (özellikle davacının istinaf ve temyiz yoluna başvurmadığının)- oluşacak sonuca göre bir karar vermekten ibarettir.

DAVA: Dava, iş kazası ölümünden kaynaklanan maddi tazminat istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kısmen kabulüne dair verilen karara karşı davalı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesince davalının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesince verilen kararın, davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Şevin Kaya Bostan tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM

Davacılar vekili dava ve birleşen dava dilekçelerinde özetle, davacılar murisi H. G.'ın davalı nezdinde çalışmakta iken 11/12/2009 tarihinde kalp krizi geçirmesi sonucu hayatını kaybettiği iddiasıyla eş için 500,00-TL maddi, çocuk Duru için 500,00-TL maddi ve çocuk Berke için 1.000,00-TL maddi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini dava ve talep etmiştir.

Davacılar vekili 10/08/2020 tarihli ıslah dilekçesi ile maddi tazminat taleplerini Duru için 149.763,20-TL. ye, eş Fatma için 352.603,11-TL.ye, çocuk Berke için 71.254,74-TL.ye artırmıştır.

II-CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III-MAHKEME KARARI

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

A- Mahkememiz esas dosyası yönünden;

Davacı Fatma Gündoğan için maddi tazminat talebinin kabulü ile 352.603,11 TL nin olay tarihi olan 11.12.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile davacı Fatma Gündoğan'a verilmesine,

Davacılardan Duru Gündoğan yönünden tazminat talebinin kabulü ile 149.263,20 TL nin olay tarihi olan 11.12.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile davacı Duru Gündoğan'a velayeten davacı F. G'a verilmesine,

Davacıların kıdem tazminat talebinin bu konuda usulüne uygun açılmış bir dava bulunmadığından karar verilmesine yer olmadığına,

B- Birleşen İzmir 6. İş Mahkemesinin 2010/654 Esas sayılı dosyası yönünden;

Davanın kabulü ile; 71.254,74 TL maddi tazminatın davalıdan tahsili ile davacı Berke Gündoğan'a verilmesine,

HÜKMÜN HMK m. 305/A GEREĞİNCE TASHİHİ

Birleşen 6. İş mahkemesinin dosyası yönünden verilen hükmün 1 nolu bendinin aşağıdaki şekilde düzeltilmesine karar verilmiştir:

"Davanın kabulü ile; 71.254,74 TL maddi tazminatın olay tarihi olan 11.12.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile davacı Berke Gündoğan'a verilmesine, "karar verilmiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI

İlk derece mahkemesinin kararının yasal ve hukuksal gerekçeleri ile dayanağı maddi delillere ve özellikle bu delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmadığından 6100 sayılı HMK'nun madde 353/1-b.1 hükmü gereğince istinaf başvurusunun esastan reddine, karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ:

Davalı vekili temyiz dilekçesinde özetle; davanın öncelikle zamanaşımı yönünden reddi gerektiğini, davalı işverenin meydana gelen olayda kusurunun bulunmadığını, ölüme işi veya iş yerinin sebep olmadığını, davacının faiz talebinin dava tarihinden itibaren olmasına rağmen olay tarihinden itibaren faize hükmedilmesinin hatalı olduğunu, ıslah dilekçesi ile olay tarihinden faiz talep edilip aynı hükmün birleşen dosya için uygulanamayacağını, gerekçeli kararın yazım aşamasında davacı vekilinin talepte bulunması üzerine birleşen dosya yönünden faize karar verilemeyeceğini beyanla kararın bozulmasını talep etmiştir.

V- İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE İNCELEME:

Dava, iş kazası nedeniyle vefat eden sigortalının eşinin ve çocuklarının maddi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir.

Dosya kapsamından davacılar murisi Hüseyin Gündoğan'ın davalı şirkette satış temsilcisi olarak çalıştığı, olaydan bir gün önce 10/12/2009 tarihinde, İzmir Bölge Müdürlüğü' nden görevli olarak Denizli iline sulama sistemlerinin pazarlanması işi için gönderildiği, bayilerle görüşme ve sulama sistemlerinin pazarlanması şeklinde işleri yapan Hüseyin Gündoğan'ın, işinin birkaç gün sürecek olması nedeniyle otele yerleştiği, sabahleyin otel lobisinde aniden fenalaşarak kalp krizi geçirdiği, Denizli Devlet Hastahanesi kardiyoloji bölümüne kaldırılan Hüseyin Gündoğan'ın aynı günün gecesi saat 22.00sıralarında vefat ettiği, adına düzenlenen ölüm raporunda ölüm nedeninin“akut iskemik kalp hastalığı+ akut myokard enfarktüs+kardiyonejik şok”olduğunun belirtildiği,İzmir 9.İş Mahkemesi'nin 2010/759 Esas - 2012/122 Karar sayılı dosyasında, Hüseyin Gündoğan'ın görevli iken kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmesi şeklinde meydana gelen olayın iş kazası kapsamında olduğunun tespitine karar verildiği, hükmün Yargıtay kapatılan 21.Hukuk Dairesi'nin 2013/12299 karar no'lu ilamı ile onandığı, ilk derece mahkemesince olaya ilişkiniki adet kusur rapor alındığı, 16/06/2014 tarihli ilk raporun Hekim, İş Hukuku Uzmanı ve Makine Mühendisinden oluşan üçlü heyet tarafından düzenlendiği, anılan bu raporda; olayın, müteveffa H. G.'ın, ailesinden

gelen genetik yapısının da etkisiyle, hayatın genel akışı içinde toplumda sıkça rastlanılan, kalp krizinden kaynaklanan ölüm olayı olduğu, olayın meydana gelmesinde herhangi bir kişinin, işverenin veya müteveffanın kusurlarının bulunmadığı yönünde görüş bildirildiği, akabinde mahkemece alınan 27/10/2015 tarihli ikinci raporun ise Makine Mühendisi, Tıp Doktoru ve Hukukçudan oluşan üçlü heyet tarafından düzenlendiği, anılan bu raporda iş kazası olayının meydana gelmesinde davalı işverenin % 60 oranında, müteveffa sigortalının % 40 oranında kusurlu olduğu, Makine Mühendisi bilirkişinin olayda % 100 kaçınılmazlık olduğu yönünde muhalefet şerhi koyduğu, mahkemece 16/06/2014 tarihli heyet raporuna itibar edilerek; davacıların murisi Hüseyin Gündoğan'ın ölümü ile sonuçlanan olayın kötü bir tesadüf sonucu meydana geldiği, davalı işverenliğe yahut müteveffa ile 3. bir kişiye atfı kabil bir kusurun bulunmadığı, olayın meydana gelmesinde %100 kaçınılmazlık olgusunun etkili olduğu kanaatine varılarak, kaçınılmazlık durumunda zararın tümüne işçinin veya onun hak sahiplerinin katlanması hakkaniyete uygun düşmeyeceğinden, Yargıtay uygulamaları dikkate alınarak davalı işverenin %100 oranındaki kaçınılmazlığın %60'ından sorumlu tutmak gerektiği kanaatine varıldığı gerekçesiyle hüküm kurulduğu, ancak düzenlenen işbu raporların oluşa uygun olmadığı, bünyesel faktörlerin iş kazasının oluşumunda bir etkisinin olup olmadığının değerlendirilmediği anlaşılmaktadır.

1-Uyuşmazlık, meydana gelen iş kazasında sorumluluğun tespiti noktasında toplanmaktadır.

Geniş anlamıyla sorumluluk kavramı, bir kişinin başka bir kişiye verdiği zararları giderme yükümlülüğü olarak açıklanmıştır. Hukuki anlamda sorumluluk ise, taraflar arasındaki borç ilişkisinin zedelenmesi sonucu doğan zararların giderilmesi (tazmin edilmesi) yükümlülüğünü içerir.

İşçi ve işverenin hizmet sözleşmesinden kaynaklanan sıkı iş ilişkisi, işçi yönünden işverene içten bağlılık (sadakat borcu), işveren yönünden işçiyi korumak ve gözetmek borcu şeklinde ortaya çıkar. Gerçekten işçi, işverenin işive iş yeri ile ilgili çıkarlarını korumak, çıkarlarına zarar verebilecek davranışlardan kaçınmak, buna karşı işveren de, işçinin kişiliğine saygı göstermek, işçiyi korumak, iş yeri tehlikelerinden zarar görmemesi için iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, işçinin özlük hakları ve diğer maddi çıkarlarının gerektirdiği uygun bildirimlerde ve davranışlarda bulunmak, işçinin çıkarına aykırı davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür.

Sanayi ve teknolojideki gelişmeler, yeni işletmelerin açılması, fabrikaların kurulması iş yerlerindeki makinalaşmanın artmasına yol açmış, bu durum iş kazaları ile meslek hastalıklarında artışlara neden olmuştur. Bu gelişme, iş yerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin daha etkili şekilde alınması gereğini ortaya çıkarmıştır.

İşveren, gözetme borcu gereği, çalıştırdığı işçileri, iş yerinde meydana gelen tehlikelerden korumak, onların yaşam, bedensel ve ruhsal sağlık bütünlüklerini

korumak için iş yerinde teknik ve tıbbi önlemler dahil olmak üzere bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gerekli kıldığı tüm önlemleri almak zorundadır.

İş kazalarından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat davalarında zararlandırıcı olaya neden oldukları ileri sürülen kişi veya kişilerin kusur oranlarının kesin olarak tespiti hem maddi hem de manevi tazminat miktarını doğrudan etkilemesi bakımından önem taşımaktadır. Maddi tazminat davalarında sigortalının kazanç kaybının hesaplanmasında sigortalının kusuru oranında tespit olunan kazanç kaybından indirim yapılacağı gibi manevi tazminat davalarında hükmedilecek manevi tazminat miktarının takdirinde tarafların kusur durumu mahkemece öncelikle dikkate alınacaktır.

İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlü olduğu olay tarihinde yürürlükte bulunan İş Kanununun 77.maddesinin açık buyruğudur. Oysa hükme dayanak alınan bilirkişi raporunda; bilirkişiler, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşulları göz önünde tutarak ve özellikle işyerinin niteliğine göre, işyerinde uygulanması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğüne ilgili maddelerini incelemek suretiyle, işverenin, işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelemek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiç bir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde, saptamadıkları anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, hükme esas alınan kusur raporunun, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşulları içerdiği giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olduğu söylenemez. Öte yandan olayın iş kazası olduğu tartışmasız olup, kalp krizinde kişinin yaşının, beslenme şekli ve kültürünün, genetik özelliklerinin ve bünyevi yapısının da bedensel faktörler olarak etkili olduğu, sağlığının çeşitli faktörlerinin bir araya gelmesiyle bozulabileceği ve bu durumun olayın uygun illiyet bağına oluşturabileceği ve kısmi sebebi olabileceği gözetilerek kusurun ağırlığının değerlendirilmesinde dikkate alınması gerektiği ortadadır. Hal böyle olunca, kusur raporunun, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşulları içerdiği giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olduğu söylenemez.

2- Öte yandan kaçınılmazlık; hukuksal ve teknik anlamda; fennen önlenmesi mümkün bulunmayan başka bir anlatımla, işverence mevzuatın öngördüğü tüm önlemlerin alınmış olduğu koşullarda dahi önlenmesi mümkün bulunmayan durum ve sonuçları ifade eder. Olayın önlenemezliği hususunu açmak gerekirse; buradaki önlenemezlik olayla ilgili değildir. Önlenemezlik unsuru, tamamen davranış normu ve borca aykırılıkla ilgili olup alınabilecek tüm tedbirler alınmış olursa dahi bir davranış normunun veya sözleşmeden doğan bir borcun ihlalinin ifadesidir. Yani olay önlenemez olmasına rağmen bir davranış kuralına ya da sözleşmeden doğan borca aykırılık önlenbiliyorsa artık kaçınılmazlıktan söz etme imkanı yoktur.

Kalp krizi sonucu gerçekleşen iş kazalarında kaçınılmazlığın söz konusu olmayacağı dikkate alınarak işveren kusuru ile bünyesel faktör arasındaki dağılımın ne miktarda olduğunun tespiti gerekmektedir. Zira, kaçınılmazlıktan farklı olarak bünyesel faktörden davalı işverenin sorumlu tutulması mümkün değildir.

Tüm yukarıda açıklanan ilkeler ve yasa maddeleri doğrultusunda; somut olayda, yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında, her ne kadar mahkemece kalp krizi neticesinde ölüm sonucunun ortaya çıkmasında % 100 oranında kaçınılmazlığın etkili olduğu kabul edilmiş ise de bu görüşe katılmak mümkün olmayıp, Mahkemece yapılacak iş; öncelikle hüküm altına alınacak tazminat miktarlarına etkisi bakımından, müteveffa sigortalının kaza öncesi ve kaza sonrası dönemlere ait, temin edilebilen tüm tıbbi belge ve raporları dosyaya celp edildikten sonra yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda işverenden davacının şahsi sicil dosyasının da tümü getirilerek, işverenin sigortalının periyodik sağlık muayenelerini yaptırıp yaptırmadığı, bu muayenelerde kalp rahatsızlığı ile ilgili bir bulguya rastlanıp rastlanmadığı, şahsi dosyada "kalp rahatsızlığı" nedeniyle alınmış bir istirahat raporunun bulunup bulunmadığı, ölüm olayından önceki tarihlerde sigortalının bünyesini zorlayacak bir çalışma yaptırılıp yaptırılmadığı, olay günü sigortalıyı iş yerinde rutin dışında bir gerginlik ve stres içine sokacak bir olayın cereyan edip etmediği araştırılmak, ayrıca, kalp krizinde, kişinin yaşının, beslenme şekli ve kültürünün, genetik özelliklerinin ve bünyevi yapısının, tütün bağımlılığı, alkol kullanımı, egzersiz durumunun, cinsiyetinin de faktör olduğu, sağlığının çeşitli faktörlerinin bir araya gelmesiyle bozulabileceği; ayrıca iş yerinde çalışma şartlarının kalp krizini tetikleyip tetiklemediği hususlarının kusurun ağırlığının değerlendirilmesinde dikkate alınacağı iş yeri hekimliği, iş gücü sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman olan bir kardiyoloğun da yer alacağı bilirkişi heyetinden iş kazası ile çalışma şekli arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığı, illiyet bulunuyorsa kalp krizinin oluşumunda işverenin kusurunun bulunup bulunmadığının saptandığı, kusuru mevcut ise kusurunun ağırlığını, kalp krizinde iş yeri koşullarının etkili olup olmadığını, sigortalının kendi bünyesinden kaynaklanan nedenlerin ne kadar etkili olduğunu ve tarafların iddia ve itiraz sebeplerinin değerlendirilmesini de kapsar şekilde tespit eden kusur raporu aldıktan sonra - dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler ile taraflar lehine oluşan usuli kazanılmış hakları da gözетerek (özellikle davacının istinaf ve temyiz yoluna başvurmadığının)- oluşacak sonuca göre bir karar vermekten ibarettir.

3-Diğer taraftan; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 117/2.maddesine göre iş kazası nedeniyle tazminat alacağı haksız fiile dayalı olup, faiz başlangıcı tazminatı doğuran zararlandırıcı olay tarihidir. Ancak "Taleple Bağlılık İlkesi" başlığını taşıyan 6100 sayılı HMK'nun 26.maddesine göre "Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir."

Somut olayda davacının dava dilekçesinde talep ettiği tazminatlar için dava tarihinden itibaren işleyecek faiz talebinde bulunduğu, birleşen dava dilekçesinde ise talep ettiği tazminat için faiz talebinde bulunmadığı anlaşılmakla, her ne kadar iş kazası nedeniyle tazminat istemlerinde faizin zararlandırıcı olay tarihinden itibaren işleyeceği açık ise de; davacıların dava dilekçelerinde talep ettikleri miktara ilişkin olmak suretiyle talebe bağlı olacak şekilde faiz hakkında hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olmuştur.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O hâlde, davalı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararının kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz itirazlarının sair yönleri incelenmeksizin, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1 maddesi gereğince kaldırılarak temyiz edilen ilk derece mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde ilgisine iadesine, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 11/10/2022 gününde oybirliğiyle karar verildi.